

1. Obiekt

ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO, KAMIENICA "TUCOWSKA" ("MORSTEINOWSKA",
STRUSOWSKA")

2. Czas powstania

1 poł. XIX w.,
2 poł. XIV w.,
XV w., 2 poł. XVI w., 1 poł. XVII w., poł. XIX
1913 - 16,
1922 - 25

3. Miejscowość

KRAKÓW

4. Adres

Rynek Główny 22

nr hipoteczny 11

5. Przynależność administracyjna

Dz. Śródmieście

województwo

gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.

Dz. Stare Miasto

województwo

powiat

8. Właściciel i jego adres

Zofia Altendorf, ul. Staro-
wiślna 30/43

9. Użytkownik i jego adres

mieszkańcy, sklepy, firmy
usługowe

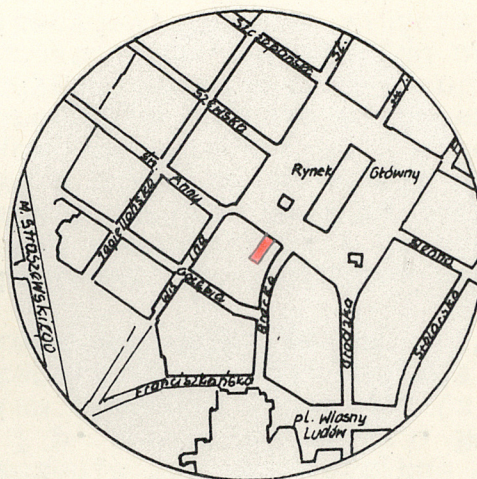
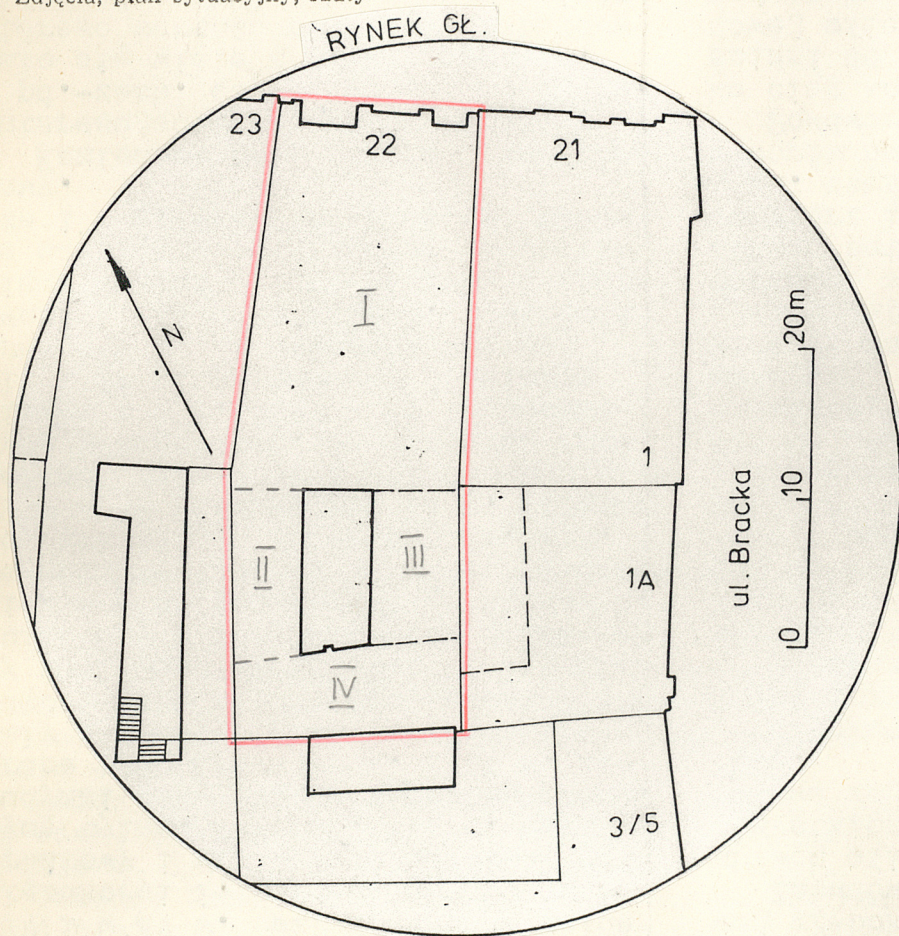
10. Rejestr zabytków

A-142

24. II. 1965 r.

Nr data

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

- I. Budynek frontowy
- II. Oficyna boczna zach.
- III. Oficyna boczna wsch.
- IV. Oficyna tylna

autor zdjęć Kazimierz Maciąg
data wykonania IV 1990 r.
miejsce przechowywania negatywów Prac. Fot. PPPKZ O/Kraków

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Granice parceli ustaliły się najpóźniej w 1 poł. XIV w., z chwilą wydzielenia się posesji z większej działki o wymiarach kurii. W 2 poł. XIV i w XV w. rozbudowano do pełnej głębokości istniejący już budynek frontowy i wzniesiono murowaną oficynę tylną. W 2 poł. XVI w. obydwie budynki podwyższono i przebudowano. Prace budowlane 1 poł. XVII w. nadały kamienicy cechy wczesnobarokowego pałacu miejskiego; powstał wtedy scalający całą zabudowę łącznik (oficina) w podwórku oraz ganki zawieszane na obu murach granicznych. Po pożarze 1850 r. zabudowę odnowiono, zmieniając formę dachów. W l. 1913 - 16 podwyższono II p. oficyny bocznej tylnej oraz rozbudowano oficynę boczną wsch. do obecnych rozmiarów a w l. 1922 - 25 zbudowano III i IV p. na budynku frontowym oraz III p. na oficynie bocznej zach. i oficynie tylnej. W okresie międzywojennym i po II wojnie liczne adaptacje pomieszczeń na parterze i I p. wszystkich części zabudowy.

Kamienica jest jednym z bardziej interesujących zespołów zabudowy w pd.-zach. części Rynku Gł. Zachowało się wiele z d. wyposażenia, którego wartość stawia tę zabudowę a zwłaszcza budynek frontowy między pierwszymi obiektami w Rynku. Trzy z podanych wyżej faz są pod tym względem najważniejsze: faza wczesnobarokowa, faza klasycystyczna i faza modernizująco-historyzująca.

Właściciele kamienicy w średniowieczu nieznanymi. W okresie nowożytności zabudowa należała do rodzin patrycjuszowskich i rodów magnackich: w XVI w. do Morsztynów i Strusiów
c.d. na wklepce

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach wnętrze wyposażenie, instalacje)

Posesja ma kształt prostokąta (o stosunku boków 3:1) załamane w poł. długości i lekko rozszerzonego w części pd. Położona jest w pn.-wsch. ćwiartce bloku, pomiędzy sąsiadującymi z nią posesjami. Krótszym bokiem przylega do Rynku Gł. Głębokość posesji równa jest lokacyjnej (jedyna posesja w bloku o typowej głębokości), szerokość nieco większa.

Zabudowa posesji składa się z przyległego do Rynku budynku frontowego oraz trzech oficyn, skupionych wokół wewnętrznego podwórka. Zewnętrzne granice wszystkich wymienionych budynków pokrywają się ściśle z granicami działki. Zabudowa zajmuje ok. 80 % powierzchni działki, w tym budynek frontowy ponad połowę.

Oficina boczna zach i tylna są ze sobą ściśle związane. Ujednolicenie wysokości oraz uniformizacja fasad spowodowały upodobnienie się obydwu budynków.

Oficina boczna wsch. stanowi łącznik między budynkiem frontowym i oficyną tylną. Niższa jest od otaczających ją budynków. Jednopiętrowa, podpiwniczona. Nakryta dachem jednospadowym (pulpitowym), o spadku w kierunku podwórka. Budynek na rzucie prostokąta, jednotraktowy. Nie posiada własnej komunikacji pionowej; pomieszczenia parteru dostępne są z podwórka i z budynku frontowego, pomieszczenia I p. z oficyny tylnej. Budynek powstał w l. dwudziestych XX w., z wykorzystaniem starszej dobudówki (z pocz. XX w.) przy budynku frontowym. Nie ma charakteru zabytkowego; jedynie mur graniczny, do którego budynek przystawiono, podlega ochronie: parter z XV w., I p. z XVI w. Mury z cegły maszynowej.

Stropy: nad piwnicami strop Kleina; nad pomieszczeniami parteru i I p. stropy ogniotrwałe innej konstrukcji. W piwnicach i pomieszczeniach parteru wylewki betonowe a także lastriko, na I p. parkiet. W pn. części piwnic trójbiegowe schody betonowe z podwórka do piwnic budynku frontowego. W pd. części parteru korytarz łączący podwórko z klatką schodową oficyny tylnej. W pomieszczeniu w pn. części drewniana antresola. Elewacja dwukondygnacyjna, o różnej ilości otworów na kondygnacjach (trzy na parterze, sześć na I p.). Bezstylowa.

Podwórko prostokątne. Ze względu na niewielkie wymiary służy wyłącznie jako ciąg komunikacyjny, łączący wyjście z korytarza budynku frontowego z wejściami do oficyn (do pomieszczenia parterowego oficyny bocznej i do klatki schodowej oficyny tylnej). W narożniku pd.-zach. oraz przy elewacji oficyny bocznej wsch. schody do piwnic; schody żelbetowe, osłonięte ceglanyimi murkami oporowymi, na których balustrady z prostych prętów. Podwórko wyłożone płytami chodnikowymi.

<p>14. Kubatura</p> <p>13499 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa powierzchnia działki 579 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalno-gospodarcze (XIII - XVIII w. kamienica mieszczań- XIX, XX w. dom czynszowy ska)</p>	<p>17. Użytkowanie obecne mieszkalno-usługowe (parter sklepy i pracownia I - IV p. mieszkania i biu- ra)</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Dane o pracach przy obiektach w kartach szczegó- łowych.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólnie dobry. Stan obiektów w kartach szczegółowych.</p>	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Utrzymać obecne granice działki.</p> <p>Obniżyć zabudowę oficynową. Wyburzyć oficynę boczną wsch. i uporządkować podwórko (nowe scho- dy do piwnicy budynku frontowego, nowa nawierz- chnia - bruk i zielen.</p> <p>Rozdzielić funkcjonalnie oficynę tylną i bocz- ną wsch. (zwłaszcza na parterze, gdzie pomiesz- czenie d. loggii nie powinno stanowić pasażu).</p> <p>Dokonać korekt w sposobie użytkowania pomiesz- czeń pięter wszystkich budynków (przywrócić mie- szkania).</p> <p>Dokładniejsze wskazówki w kartach szczegółowych.</p>			

1. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania) (wybór)

Akta wiertelnicze (Revisiones quart.: akta rękopiśmienne władz budowlanych). Archiwum Państwowe w Krakowie, nr kat. 1378 (z r. 1622), 1383 (1698), 1389 (1760), 1390 (1767), 1395 (1781, 1782).

Akta Budownictwa Miejskiego (plany archiwalne), APK, sygn. Dz. I, l.sp. 16 oraz Rynek Gł. 22

K. Richter, Kadaster miasta Krakowa ...., 1862, Muzeum Historyczne m. Krakowa, sygn. R 413

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Kartografia

Plan Krakowa, tzw. Senacki, 1802-08, I. Enderle (wg Plan miasta Krakowa ...., wyd. H. Münch, Kraków 1959)
Plan katastralny Krakowa, 1848, APK, sygn. I-8
Plan sytuacyjny i niwelacyjny miasta Krakowa z 1878 r., W. Konarzewski, MHmK, sygn. 44/VIII a

22. Bibliografia

J. Louis, Przechadzka kronikarza po Rynku Krakowskim, Kraków 1890

Architekt, 1909

Kalendarz Krakowski Józefa Czecha, 1913

Sprawozdania Komisji Historii Sztuki, t. X

M. Jarosławiecka - Gąsiorowska, Architektura neoklasyczna w Krakowie (Rocznik Krakowski, XXIV, 1933)

Dokumentacje

Jaroszewski, Uliński, Wytyczne konserwatorskie dla budynku przy Rynku Gł. 22, mps Miejskiego Biura Projektów 1962

W. Komorowski, M. Łukacz, Studium urbanistyczno-konserwatorskie bloku nr 29 w Krakowie, mps PKZ 1990

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Waldemar Komorowski

Imię i nazwisko

data

IX 1990 r.

26. Sprawdził

Imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. 1 wkładka

2. 3 karty dodatkowe

a. karta budynku frontowego, b. karta oficyny bocznej

c. karta oficyny tylnej

1. Miejscowość KRAKÓW	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ DOMU MIESZKALNEGO KAMIENICA "TUCOWSKA"	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. punktu 12, 1 zdjęcie
--------------------------	--	---

12. ("Morsteinowska", "Strusowska"), w 1 poł. XVII w. do Wielopolskich (w 1622 r. Stanisław i Krzysztof W.), w 2 poł. XVII w. do rodziny Tuccich (m.in. Piotr i Wawrzyniec T., "Tucowska"), w 2 ćw. XVIII w. do Zaleskich (Józef Zaleski, rajca)): w 1759 r. sprzedana Wielowiejskim, którzy mieszkali tu do 1831 r. (Dominik Wielowiejski, pisarz grodzki krakowski, Józef W., starosta rządyowski). W XIX i XX w. częste zmiany właścicieli: w 1. trzydziestych XIX w. Stróżeccy, w 1. czterdziestych i pięćdziesiątych Lewiccy, ok. 1863 r. Juliusz Augustyn John, w 4 ćw. XIX w. Józef Trauczyński, na pocz. XX w. Rosnerowie, w 1908 r. Hubert Maksymilian Ripper, od 1913 r. i w okresie międzywojnia Grünwaldowie a od II wojny Altendorfowie. W parterowych pomieszczeniach budynku frontowego w 1 poł. XIX w. mieścił się urząd poczty pruskiej a w 2 poł. apteka, w XX w. przez krótki czas bank.

elewacje domów od strony podwórka:
budynek frontowy, z lewej oficyna
boczna zach. z prawej oficyna bo-
czna wsch.

Wkładkę założył: Waldemar Komorowski, IX 1990 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Prac. Fot. PPPKZ O/Kraków